

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

МІЖНАРОДНІ ФІНАНСИ

**Методичні рекомендації
до практичних завдань
для студентів спеціальності
072 "Фінанси, банківська справа та страхування"
першого (бакалаврського) рівня**

**Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2020**

УДК 339.7(07.034)

M58

Укладачі: С. В. Добринь
М. О. Кіпа

Затверджено на засіданні кафедри фінансів.
Протокол № 6 від 20.12.2019 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Міжнародні фінанси [Електронний ресурс] : методичні рекомендації до практичних завдань для студентів спеціальності 072 "Фінанси, банківська справа та страхування" першого (бакалаврського) рівня / уклад. С. В. Добринь, М. О. Кіпа. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. – 52 с.

Подано тематичний план навчальної дисципліни та її зміст за темами, відповідно до встановленої кількості годин для виконання практичних завдань. Наведено приклади розрахункових та ситуаційних завдань, пов'язаних із міжнародною фінансовою системою та міжнародним рухом капіталу, та подано методичні рекомендації до їхнього виконання. Вирішення наведених завдань буде сприяти набуттю студентами компетентності з оцінювання доцільності здійснення фінансової діяльності в системі міжнародних відносин на основі виконання необхідних фінансових розрахунків.

Рекомендовано для студентів спеціальності 072 "Фінанси, банківська справа та страхування" першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

УДК 339.7(07.034)

© Харківський національний економічний
університет імені Семена Кузнеця, 2020

Вступ

Зростання світових фінансових ринків та небанківських установ потребує нових підходів до оцінювання фінансових потоків між країнами. Навчальну дисципліну "Міжнародні фінанси" зосереджено на особливостях перерозподілу фінансових ресурсів у міжнародній сфері. Знання, здобуті в результаті вивчення цієї навчальної дисципліни, допоможуть студентам вирішувати широке коло практичних завдань щодо нарахування відсотків, визначення валютного курсу й аналізу комерційних та кредитних питань.

Метою вивчення навчальної дисципліни "Міжнародні фінанси" є формування у студентів поглиблених знань щодо теоретичних основ еволюції глобальних фінансів, перерозподілу фінансових ресурсів у системі інтернаціонального господарства, функціонування світових фінансових центрів, міжнародних валютно-фінансових операцій, функціонування міжнародних кредитних організацій.

Завдання цієї навчальної дисципліни полягає у вивченні механізму та інструментарію ухвалення рішень у валютній та кредитній сферах на міжнародному рівні, формуванні системи теоретичних знань, прикладних умінь і навичок щодо механізму функціонування валютних систем та валютних курсів, визначення особливостей функціонування міжнародного валютного, кредитного й фондового ринків.

Об'єктом навчальної дисципліни є міжнародна фінансово-економічна система та процеси, що відображають аспекти ухвалення управлінських рішень.

Предметом цієї навчальної дисципліни є система фінансово-економічних відносин, які виникають у суб'єкта господарювання у процесі його міжнародної діяльності, а також пов'язаних із його комерційними та кредитними операціями, які є основою здійснення міжнародних розрахунків.

Перелік компетентностей в аспекті тематики навчальної дисципліни та опис кваліфікаційних характеристик рівня бакалавр у межах навчальної дисципліни наведено в табл. 1.

Кваліфікаційні характеристики, якими мають володіти студенти спеціальності "Фінанси, банківська справа та страхування" першого (бакалаврського) рівня вищої освіти після вивчення навчальної дисципліни "Міжнародні фінанси"

Компетентності	Результати навчання
<p align="center">Розуміння та здатність до критичного осмислення концептуальних основ економічної теорії, які стосуються міжнародних фінансів і узагальнюють засади й закономірності функціонування та розвитку фінансових систем</p>	Володіти основами визначення глобалізації світової економіки, що створює нове "навколишнє середовище" для економічного зростання країн, визначати нові орієнтири їхньої економічної політики
	Уміти визначати основні елементи забезпечення стабільності світової валютної системи
	Володіти основами формування кредитної політики
	Визначати особливості функціонування міжнародного валютного, кредитного та фондового ринків
<p align="center">Здатність оцінювати ефективність функціонування міжнародного фінансового ринку та перспектив виходу на нього</p>	Уміти визначати особливості ринку євровалюти та офшорних банківських груп у контексті світових фінансів
	Здатність складати та аналізувати платіжний баланс країни
	Організовувати опрацювання фінансової інформації щодо стану ринку цінних паперів
	Оцінювати альтернативні варіанти у процесі вибору умов міжнародного кредитування
<p align="center">Уміння використовувати теоретичний та методичний інструментарій фінансової, економічної, статистичної, правової та інших наук для діагностики стану міжнародних фінансових систем</p>	Визначати вплив термінових інвалютних операцій на кон'юнктуру валютних ринків
	Розраховувати крос-курси за різними валютними умовами
	Визначати параметри фінансових операцій у ході зміни певних їх умов
	Розраховувати основні параметри кредиту: відсоткову ставку, обсяг разового платежу за використання кредиту

Методичні рекомендації до виконання практичних завдань побудовано за вимогами кредитно-модульної системи організації навчального процесу у закладах вищої освіти, згідно рекомендаціями Європейської кредитно-трансфертної системи (ECTS).

Для виконання завдань, запропонованих у цих методичних рекомендаціях, необхідно використовувати лекційні матеріали, підручники, нормативно-правові акти, додаткову наукову літературу, довідники, ресурси мережі "Internet", а також знання з попередньо вивчених навчальних дисциплін, пов'язаних з навчальною дисципліною "Міжнародні фінанси", а саме: "Фінанси", "Гроші та кредит", "Фінансова математика", "Фінанси підприємств", "Фінансовий ринок".

Практичне заняття – це різновид аудиторних занять, спрямоване на формування вмінь та навичок виконання певних видів економічної роботи, а саме розрахунків відповідних фінансово-економічних показників, вирішенні стереотипних, діагностичних та евристичних ситуаційних завдань та розробленні обґрунтованих висновків, які містять рекомендації спрямовані на покращення об'єкта, який вивчають чи аналізують.

Практичні заняття ґрунтуються на попередньо підготовленому методичному матеріалі, зокрема, сформованих практичних завданнях приблизно однакового ступеня складності, виконання яких студентами відбувається шляхом індивідуальної роботи.

Особливістю проведення практичного заняття є наявність мінливого студентського середовища, який має різний рівень підготовленості, сприйняття та засвоєння інформації. Під час проведення такого виду занять завдання викладача і студента знайти спільну зацікавленість у здобутті нових знань, формуванні нових навичок, набутті нового досвіду. У процесі проведення практичного заняття студенти самостійно або в малих групах вирішують запропоновані завдання різного рівня складності, розв'язують виробничі ситуації чи ділові ігри.

Наприкінці заняття викладач здійснює перевірку роботи, яку виконували студенти, та підбиває підсумки з виставленням відповідної оцінки, залежно від результатів виконаної роботи.

Метою проведення практичних занять із навчальної дисципліни є формування практичних умінь і навичок, спрямованих на виконання аналітичних розрахунків і формування відповідних висновків щодо доцільності ухвалення певних інвестиційних рішень.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає проведення практичних занять за більшістю тем, що входять до її складу дисципліни. Проте окремі теми передбачають необхідність у проведенні семінарських занять.

Семінарське заняття – це різновид аудиторного навчального заняття, метою якого є закріплення студентами теоретичних знань, здобутих під час лекційних занять та під час їхньої самостійної роботи. Семінарські заняття проводять з однією академічною групою. Водночас організовують дискусію з використанням підготовлених студентами тез на попередньо визначені теми. Результатом семінарських занять має бути знаходження відповіді на поставлені запитання та вирішення проблемних питань і ситуацій, які виникають під час обговорення.

Метою проведення семінарських занять є формування у студентів власної думки щодо поставлених запитань, а також набуття ними навичок у роботі з економічною та фінансовою літературою, статистичною інформацією, матеріалами мережі "Інтернет".

Під час проведення семінарського заняття організовують дискусію навколо попередньо визначених тем, до яких студенти мають готувати тези виступів, а також проблемні запитання, відповіді на які має бути знайдено під час обговорення.

Семінарські заняття стимулюють розвиток продуктивного мислення студентів у процесі обговорення проблеми, що розглядають; залучають їх у колективну пізнавальну діяльність, створюють безпосередній контакт викладача зі студентами, залучають студентів до дискусії. За результатами проведення семінарського заняття викладач оцінює підготовлені тези та виступи студентів, активність студентів у дискусії та їхні вміння формулювати й обґрунтовувати свою позицію тощо.

Завдання, що містяться в методичних рекомендаціях, мають діагностичний та евристичний характер. Їхнє виконання дозволить студентам закріпити теоретичні знання, здобуті на лекціях та розвивати певні вміння, необхідні майбутнім фахівцям із фінансів щодо оцінювання інвестиційних характеристик цінних паперів, ефективності інвестиційних проєктів, оцінки вартості засобів виробництва тощо.

Змістовий модуль 1

Міжнародні фінанси та світова фінансова система

Тема 1. Сутність міжнародних фінансів

Мета заняття: сформувати комплексне розуміння діяльності держави, підприємницьких структур, організацій та окремих громадян, пов'язаних із міжнародними фінансовими ресурсами й міжнародним рухом капіталу. Сформувати комплексне уявлення, систему знань і практичних умінь щодо тлумачення фінансових категорій, міжнародних фінансових відносин, принципів та форм реалізації міжнародної фінансової політики й ролі держави в міжнародних фінансах.

Практичні завдання за темою 1

Завдання 1.1

Дайте правильну відповідь на тестові завдання:

1. Міжнародні фінанси – це:

- а) сукупність перерозподільчих відносин, що виникають у зв'язку з формуванням і використанням на світовому рівні фондів фінансових ресурсів;
- б) розрахунки між підприємствами, які здійснюють на міжнародному рівні;
- в) міжбанківські операції на світовому ринку;
- г) валютні операції, які здійснюють для конверсії та здобуття зиску.

2. Об'єктами фінансових операцій є:

- а) валюта;
- б) кредит;
- в) різноманітні фінансові активи.

3. Банк нараховує щоквартально складні відсотки за депозитом у розмірі 100 тис. грн за кварталною ставкою 5 %. Виплату відсотків передбачено наприкінці терміну дії угоди. Яку суму отримає вкладник через 2 роки:

- а) 50 тис. грн;
- б) 135 тис. грн;

- в) 148 тис. грн;
- г) 225 тис. грн.

4. Інвестиційні фінансові операції – це:

- а) операції, які охоплюють усі форми та види розрахунків;
- б) операції, пов'язані з переміщенням капіталу, із метою його приросту;
- в) короткострокові фінансові дії з отримання прибутку.

5. Під валютою розуміють:

- а) будь-який товар, здатний виконувати функцію засобу обміну в міжнародних розрахунках;
- б) установлений законом платіжний засіб цієї країни;
- в) грошові знаки іноземних держав.

6. Основними міжнародними фінансовими центрами є:

- а) Токіо, Панама, Лондон;
- б) Лондон, Нью-Йорк, Токіо;
- в) Нью-Йорк, Честерфілд.

7. Емісія – це:

- а) первинний випуск цінного папера;
- б) перепродаж цінного папера;
- в) первинний продаж цінного папера.

8. Зовнішньою заборгованістю прийнято вважати суму фінансових зобов'язань країни, що підлягають погашенню у встановлені терміни:

- а) перед вітчизняними кредиторами;
- б) перед іноземними та вітчизняними кредиторами;
- в) перед іноземними кредиторами.

9. Основою національної валютної системи є:

- а) валютний курс;
- б) конвертованість валют;
- в) установлена законом грошова одиниця держави;
- г) базисна валюта.

10. Фінансові резерви – це:

а) процес формування та використання централізованих фінансових фондів;

б) фонди грошових коштів, що формуються суб'єктами господарювання, державою, домогосподарствами і використовують на фінансування розширеного відтворення;

в) процес розподілу ВВП і національного доходу у вигляді формування фінансових фондів;

г) група фінансових фондів держави чи суб'єктів господарювання, які тимчасово не беруть участі в обороті коштів власника, однак продовжують рух у загальному грошовому обігу, зберігаючи потенційну можливість повернення в оборот свого власника за настання певних умов.

11. Внутрішній державний борг – це:

а) сума заборгованості держави кредиторам в певній країні;

б) заборгованість кредиторам за межами країни;

в) сума заборгованості, що підлягає погашенню в поточному році;

г) сума державних кредитів від міжнародних фінансових організацій.

Завдання 1.2

До наведених у табл. 1.1 економічних термінів знайдіть відповідні визначення та формулювання.

Таблиця 1.1

Економічні терміни та їхні визначення

Терміни		Визначення	
1		2	
1	Суб'єкти міжнародних фінансових відносин	а	фонди фінансових ресурсів, створення і використання яких здійснюють на світовому або міжнародному рівнях для задоволення спільних потреб, які мають міжнародне значення
2	Міжнародні фінансові організації	б	пов'язана із втручанням міжнародних валютно-кредитних та фінансових організацій за допомогою фінансів у процес відтворення

1		2	
3	Міжнародний рух капіталу	в	надання капіталу у грошовій чи товарній формі суб'єктами однієї країни у власність суб'єктам іншої країни на умовах безоплатності, неповернення тобто безвідходності
4	Експорт капіталу	г	фізичні, юридичні особи та держави, які за законом мають і здійснюють безпосередньо або через представників свої права та обов'язки, пов'язані з міжнародними фінансами
5	Контролююча функція міжнародних фінансів	д	переміщення капіталу між країнами в пошуку більш вигідної сфери застосування
6	Міжнародні фінанси	є	дії, спрямовані на вирішення певного завдання з організації та управління грошовими відносинами, що виникають під час формування та використання відповідних коштів
7	Спекулятивні операції	е	здійснення контролю за виробництвом та розподілом світового суспільного продукту у грошовій формі шляхом обліку та аналізу його руху
8	Регулююча функція міжнародних фінансів	ж	створені кількома державами, суб'єкти міжнародного публічного права, які надають фінансові ресурси державам-членам міжнародних фінансових організацій на умовах, визначених їхніми установчими документами
9	Міжнародні фінансові операції	з	одностороння міграція капіталу з однієї країни в іншу, із метою здобуття зиску
10	Міжнародна економічна допомога	и	короткострокові фінансові дії з отримання прибутку у вигляді різниці у відсотках з отриманих кредитів. Основними серед таких операцій можна назвати: валютний арбітраж, відсотковий арбітраж, операції своп, валютна спекуляція та ін.

Методичні рекомендації до виконання завдань 1.1 – 1.2

Для виконання завдань 1.1 – 1.2 студент має знати зміст наукових підходів до теорії формування та розвитку міжнародних фінансів, розвиток глобалізації й інтеграції, а також питання розвитку економічної системи та фінансових ресурсів в Україні. Уміти визначати функції міжнародних фінансів, суб'єкти та об'єкти. Мати теоретичні знання основних видів міжнародних фінансових операцій.

Запитання для самостійного опрацювання

1. Які чинники впливають на формування міжнародних фінансів?
2. Предмет та функції міжнародних фінансів.
3. Чинники становлення та розвитку міжнародних фінансів. Які фактори, що вплинули на формування міжнародних етапів, є найбільш вагомими на сучасному етапі?
4. Що вивчає наука "Міжнародні фінанси"?
5. У яких аспектах можна визначати систему міжнародних фінансів?
Охарактеризуйте кожен із них.
6. Наведіть характеристику суб'єктів міжнародних фінансів із погляду міжнародного публічного права.
7. Наведіть характеристику суб'єктів міжнародних фінансів із погляду міжнародного приватного права.
8. Визначте особливості розвитку міжнародних фінансів на сучасному етапі.
9. Охарактеризуйте складові міжнародної фінансової політики.
10. Роль міжнародних фінансів у сучасному світовому господарстві.
11. Які причини та наслідки глобалізації міжнародних фінансів?

Література: [1; 6; 10; 12; 15; 19; 25 – 27].

Тема 2. Світова валютно-фінансова система

Мета заняття: закріпити та перевірити знання щодо основних складових світової валютно-фінансової системи, сутність резервної валюти, системи та методів розрахунку спеціальних прав запозичення (СПЗ).

Практичні завдання за темою 2

Завдання 2.1

За даними табл. 2.1 розрахуйте вартість СПЗ (спеціальні права запозичення) на 01.02.2019 р., якщо курс СДР на 31.01.2019 р. становить 2,18 долара США. Курси валют на 01.02.2019 р. до долара США становлять 0,95 євро; 82 єни; 0,97 фунтів стерлінгів (дані умовні).

Дані для розрахунку СПЗ

Назви валют	Частки валют у кошику, %	Курси валют до долара США			
		31.10.2018 р.	30.11.2018 р.	31.12.2018 р.	31.01.2019 р.
Долар США	40	1	1	1	1
Євро	25	1,12	1,17	1,02	1,15
Фунт стерлінгів	20	1,07	1,23	0,85	1,24
Японська єна	15	110	100	95	93

Завдання 2.2

Розрахуйте вартість СПЗ на 01.09.2019 р., якщо курс СПЗ на 30.08.2019 р. становив 1,37 долара США. Курси валют на 01.09.2019 р. до долара США становлять 0,91 євро; 138,89 єни; 0,86 фунтів стерлінгів, 8,33 китайського юаня. Дані для розрахунку СПЗ наведено в табл. 2.2.

Дані для розрахунку СПЗ

Назви валют	Частки валют у кошику, %	Курси валют до долара США			
		31.05.2019 р.	30.06.2019 р.	31.07.2019 р.	31.08.2019 р.
Долар США	42	1	1	1	1
Євро	31	1,113	1,196	1,115	1,107
Фунт стерлінгів	8	1,263	1,268	1,217	1,223
Японська єна	8	121,32	144,45	123,94	138,75
Китайський юань	11	8,9	8,67	8,28	8,33

Завдання 2.3

За даними офіційного сайту Міністерства фінансів України розрахуйте самостійно вартість СПЗ на поточну дату проведення заняття. Визначте попередній курс СПЗ та курси валют на попередню дату (тобто

на 7 днів раніше). Сформууйте дані для розрахунку СПЗ та заповніть табл. 2.3. Зробіть необхідні розрахунки та надайте відповідні висновки.

Таблиця 2.3

Дані для розрахунку СПЗ

Назви валют	Частки валют у кошику, %	Курси валют до долара США			
		Дата 1	Дата 2	Дата 3	Дата 4
Долар США	42				
Євро	31				
Фунт стерлінгів	8				
Японська єна	8				
Китайський юань	11				

Методичні рекомендації до виконання завдань 2.1 – 2.3

Спеціальні права запозичення (СПЗ) (англ. Special Drawing Rights) – це умовна міжнародна розрахункова одиниця, що використовується країнами МВФ для регулювання міжнародних платежів, вирівнювання платіжних балансів країн-членів МВФ, кредитування й зіставлення курсів національних валют тощо.

Запровадження СПЗ (1970 р., було здійснено першу емісію цієї валюти) розглядалось як альтернатива доларові США у функціях, де його використовували як світові гроші. Колективна валютна одиниця мала сприяти забезпеченню функціонування міжнародної розрахункової одиниці, незалежно від стану платіжного балансу та внутрішнього грошового обігу окремих країн, зокрема США.

Для розрахунку вартості спеціальних прав запозичення доцільно виконати такий порядок дій:

- 1) визначити середній курс валют;
- 2) розрахувати валютний компонент;
- 3) визначити доларовий еквівалент валютних компонентів;
- 4) знайти вартість СПЗ.

Середній курс валют розраховується як середнє значення курсів валют за певні періоди до долара США (саме тому середній курс для долара дорівнює 1). Обчислюють за формулою:

$$K_{\text{сер}} = \frac{(T_1 + T_2)/2 + (T_2 + T_3)/2 + (T_3 + T_4)/2}{3}, \quad (2.1)$$

де $K_{\text{сер}}$ – середній курс валюти;

T_1, T_2, T_3, T_4 – курси валют на певну дату за попередні місяці.

Валютний компонент визначають як добуток питомої ваги валют у кошику на попередній курс СДР і на середній курс валют, узятих за попередні 3 місяці:

$$BK = Ч + K_{\text{п}} + K_{\text{сер}}. \quad (2.2)$$

Визначимо *доларовий еквівалент валютних компонентів* за формулою:

$$DE = BK / K_{\text{сер}}, \quad (2.3)$$

де DE – доларовий еквівалент валютних компонентів;

BK – валютний компонент;

$K_{\text{сер}}$ – середній курс валют, узятих за попередні 3 місяці.

Визначимо вартість *спеціальних прав запозичення* за формулою:

$$СПЗ = \sum DE, \quad (2.4)$$

де $СПЗ$ – спеціальні права запозичення;

DE – доларовий еквівалент валютних компонентів за кожною валютою в кошику.

Запитання для самостійного опрацювання

1. Що розуміють під світовою валютною системою та які її складові?
2. Що розуміють під конвертованістю валюти?
3. Чим відрізняється внутрішня конвертованість валюти від національної?

4. Що розуміють під валютою і яка є класифікація валют?
 5. У чому полягає сутність валютного курсу?
 6. Які є види розрахункових валютних курсів і для чого їх використовують?
 7. Які є режими валютних курсів і від чого залежить їхній вибір?
 8. Що розуміють під валютними відносинами та валютною політикою?
 9. У чому сутність та особливості міжнародних розрахунків?
 10. Які основні форми міжнародних розрахунків?
 11. У чому сутність та які є види валютного ринку?
 12. У чому особливості золотого стандарту?
 13. Які основні принципи Бреттон-Вудської валютної системи?
 14. Які головні відмінності Ямайської валютної системи від Бреттон-Вудської?
 15. Які характерні риси Європейської валютної системи?
- Література:** [2; 6 – 8; 11 – 13; 16; 19; 21; 26; 27].

Тема 3. Організація міжнародних розрахунків

Мета заняття: сформувати знання та здатність до логічного осмислення сутності зовнішньоторговельних операцій та їхню роль у міжнародній інтеграції, комплексного розуміння інструментів і форм їх реалізації та практичні навички щодо оцінювання чинників, які впливають на вибір валютно-фінансових і платіжних умов контракту.

Практичні завдання за темою 3

Завдання 3.1

Розрахуйте індекс транснаціоналізації міжнародної діяльності компанії за такими показниками:

- обсяг закордонних активів – 17,4 млрд дол. США;
- загальний обсяг активів – 78,3 млрд дол. США;
- обсяг закордонних продажів – 29,7 млрд дол. США;
- загальний обсяг продажів – 73,8 млрд дол. США;
- чисельність зайнятих за кордоном – 275 тис. осіб;
- загальна чисельність зайнятих – 457 тис. осіб.

Завдання 3.2

Розрахуйте індекс транснаціоналізації міжнародної діяльності компанії "Альфа" та порівняйте його з аналогічним показником концерну "Бета" за такими показникам:

- обсяг закордонних активів – 27,4 млрд дол. США;
 - загальний обсяг активів – 56,3 млрд дол. США;
 - обсяг закордонних продажів – 35,1 млрд дол. США;
 - загальний обсяг продажів – 60,8 млрд дол. США;
 - чисельність зайнятих за кордоном – 170 тис. осіб;
 - загальна чисельність зайнятих – 305 тис. осіб.
- Індекс транснаціоналізації діяльності компанії концерну "Бета" 61 %.

Завдання 3.3

Розрахуйте індекс транснаціоналізації діяльності компанії "Сименс" та порівняйте його з аналогічним показником концерну "Електролюкс".

- Показники міжнародної діяльності "Сименс" такі:
- обсяг закордонних активів – 15,4 млрд дол. США;
 - загальний обсяг активів – 75,2 млрд дол. США;
 - обсяг закордонних продажів – 31,3 млрд дол. США;
 - загальний обсяг продажів – 71,4 млрд дол. США;
 - чисельність зайнятих за кордоном – 264,3 тис. осіб;
 - загальна чисельність зайнятих – 448 тис. осіб.

Індекс транснаціоналізації діяльності концерну "Електролюкс" становить 93,2 %.

Методичні рекомендації до виконання завдань 3.1 – 3.3

Одним із показників діяльності міжнародної компанії є *індекс транснаціоналізації*. Цей показник застосовується для характеристики проникнення компанії в економіку інших країн і розраховують як середнє значення таких показників:

- питома вага закордонних активів у загальному обсягу всіх активів;
- питома вага закордонних продажів у загального обсягу продаж;
- питома вага кількості працівників, які працюють за кордоном, до загальної кількості зайнятих у корпорації.

Індекс транснаціоналізації (TNI – transnationality index) характеризує, наскільки вагомою є закордонна діяльність фірми та наскільки важливими є закордонні філії на іноземних ринках для тієї чи іншої ТНК. Чим більше значення індексу транснаціоналізації, тим більше значення для компанії мають її закордонні філії.

Відповідно до методології UNCTAD, економічну діяльність корпорації загалом, та її закордонну складову зокрема, обчислюють за такими показниками:

FA – закордонні активи корпорації;

TA – активи корпорації;

FS – обсяг закордонних продажів корпорації;

TS – обсяг продажів корпорації;

FE – чисельність закордонних співробітників у корпорації;

TE – чисельність співробітників корпорації;

FAF – кількість закордонних філій корпорації;

TAF – загальна кількість філій корпорації у світі.

На основі цих показників розраховують індекс транснаціоналізації компанії, що характеризує її закордонну експансію за такою формулою:

$$TNI = \frac{\frac{FA}{TA} + \frac{FS}{TS} + \frac{FE}{TE}}{3} \times 100 \% \quad (3.1)$$

Також для оцінювання економічної експансії корпорацій розраховують *індекс інтернаціоналізації (II – internationality index)*, який обчислюють за такою формулою:

$$II = (FAF / TAF) \times 100 \% \quad (3.2)$$

Наступним показником є *індекс широти філіальної мережі (NSI – network spread index)*:

$$NSI = N / (N^* - 1) \times 100 \% \quad (3.3)$$

де N^* – кількість країн світу, що приймають будь-які прямі закордонні інвестиції,

N – кількість країн, де є філії корпорації.

Запитання для самостійного опрацювання

1. Поясніть, чому вважають, що відкличний документарний акредитив є для експортера лише умовним зобов'язанням банку.
2. Яку відповідальність бере на себе банк-емітент під час використання підтвердженого або непідтвердженого акредитива?
3. Яку відповідальність бере на себе виконуючий банк під час використання підтвердженого або непідтвердженого акредитива?
4. У який момент здійснюють перерахування коштів банком-емітентом виконуючому банку під час використання покритого акредитива?
5. Дайте характеристику умов інкасо.
6. Які сторони найчастіше беруть участь в інкасо?
7. Чим відрізняються умови інкасо Д/П від Д/А?
8. Дайте характеристику інкасового доручення.
9. Дайте характеристику фаз документарного акредитива в розрахунковому аспекті.
10. У чому сутність угоди про відкриття акредитива?

Література: [3 – 5; 9; 14; 18 – 20; 26; 27].

Тема 4. Валютні відносини та платіжний баланс

Мета заняття: сформулювати комплексне розуміння сутності платіжного балансу країни та випадків невірноваженості платіжного балансу і видів його балансування. Вивчити основні структурні компоненти платіжного балансу, цілі та принципи формування платіжного балансу. На основі макроекономічних даних країни визначати фактори, що впливають на динаміку основних статей платіжного балансу.

Практичні завдання за темою 4

Завдання 4.1

Між Україною та Німеччиною здійснювали такі зовнішньоекономічні операції:

експорт товарів та послуг з України до Німеччини – 320 млн дол. США;
грошові перекази з Німеччини до України – 150 млн дол. США;
імпорт товарів та послуг до України – 360 млн дол. США;

купівля резидентами України цінних паперів фірм Німеччини – 160 млн дол. США;

продаж цінних паперів фірм України резидентам Німеччини – 20 млн дол. США;

імпорт золота до України – 80 млн дол. США.

Складіть платіжний баланс України та визначте його тип.

Завдання 4.2

Розрахуйте сальдо поточних операцій, сальдо рахунка з капіталом та фінансових операцій і сальдо статті "Помилки та упуцнення" платіжного балансу країни за таких умов (млн євро): товарний експорт – 1475; товарний імпорт – 1560; чисті надходження від послуг – 130; чисті доходи – 75; чисті зовнішні трансферти – 70; рахунок операцій із капіталом – 175; прями інвестиції – 140.

Завдання 4.3

Використовуючи наведені далі дані, обчисліть сальдо поточного рахунку, фінансового рахунку та платіжного балансу країни.

Економіка країни характеризується такими даними:

1. Експорт товарів – 19 650 дол. США.

2. Імпорт товарів – 21 758 дол. США.

3. Громадяни країни отримують дохід від іноземних інвестицій у формі відсоткових виплат із-за кордону в розмірі 3 621 дол. США.

4. Країна виплачує закордонним інвесторам дохід у формі відсотків у розмірі 1 394 дол. США.

5. Витрати громадян цієї країни на туризм – 1 919 дол. США.

6. Доходи країни від туризму – 1 750 дол. США.

7. Односторонні трансферти країни дорівнюють 2 388 дол. США.

8. Відплив капіталу із країни – 4 174 дол. США.

9. Надходження капіталу до країни – 6 612 дол. США.

Обчисліть зміни величини офіційних валютних резервів країни.

Завдання 4.4

Використовуючи дані табл. 4.1, розрахуйте такі показники платіжного балансу країни:

сальдо торговельного балансу;

сальдо рахунку поточних операцій;

сальдо рахунка операцій із капіталом та фінансових операцій;
сальдо платіжного балансу.

Дайте характеристику визначеним результатам та зробіть відповідні висновки про стан платіжного балансу країни.

Таблиця 4.1

Дані платіжного балансу країни

Статті платіжного балансу	Обсяг, млн дол. США
Обсяг експорту товарів	162 900
Обсяг імпорту товарів	162 400
Обсяг експорту послуг	55 200
Обсяг імпорту послуг	39 000
Поточні трансферти отримані	2 400
Поточні трансферти виплачені	2 300
Оплата праці отримана	2 300
Оплата праці, яку слід виплатити	4 150
Інвестиційні доходи, отримані із-за кордону	23 778
Інвестиційні доходи, виплачені нерезидентам	17 556
Прямі іноземні інвестиції за кордон	-3 101
Портфельні інвестиції за кордон	2 116
Деривативи за кордоном (активи)	39
Інші інвестиції за кордон	519
Прямі іноземні інвестиції, залучені у країну	2 242
Портфельні інвестиції, залучені у країну	-1 830
Деривативи (пасиви)	0,0
Інші інвестиції, залучені у країну	-3 839

Завдання 4.5

Використовуючи інформацію про платіжний баланс країни за минулий рік (табл. 4.2), розрахуйте:

- суму торговельного балансу;
- суму балансу поточних операцій;
- суму балансу руху капіталів;
- суму балансу офіційних розрахунків.

Дайте характеристику визначеним результатам та зробіть відповідні висновки про стан платіжного балансу країни.

Дані платіжного балансу країни

№ п/п	Статті платіжного балансу	Сума, млрд дол. США
1	Експорт товарів	100
2	Імпорт товарів	80
3	Експорт послуг	50
4	Імпорт послуг	40
5	Чисті доходи від інвестицій	30
6	Чисті трансферти	40
7	Експорт капіталу за кордон	100
8	Імпорт капіталу	40
9	Офіційні резерви	40

Завдання 4.6

Складіть річний баланс країни (на вибір студента) на основі інформації за такими зовнішньоекономічними операціями: експорт товарів і послуг; імпорт товарів та послуг; доходи від інвестицій; приплив і відплив капіталу.

Зробіть аналіз стану платіжного балансу країни та розрахуйте:

сальдо балансу зовнішньої торгівлі; сальдо балансу товарів та послуг; сальдо балансу поточних операцій; сальдо балансу руху капіталу; загальне сальдо платіжного балансу.

Дайте характеристику визначеним результатам та зробіть відповідні висновки про стан платіжного балансу країни. Визначте "слабкі місця" та охарактеризуйте негативні чинники впливу на окремі показники балансу.

Методичні рекомендації до виконання завдань 4.1 – 4.6

Платіжний баланс (balance of payments) – це статистичний звіт, у якому в систематизованому вигляді за певний період часу наводять сумарні дані про зовнішньоекономічні операції цієї країни з іншими країнами світу.

Структура платіжного балансу України відповідно до методологічного коментарю Національного банку України:

1. Рахунок поточних операцій:
 - 1.1. Товари.
 - 1.2. Послуги: транспорт, подорожі та інші послуги.
 - 1.3. Доходи: оплата праці та доходи від інвестицій.
 - 1.4. Поточні трансферти.
2. Рахунок операцій із капіталом та фінансових операцій:
 - 2.1. Рахунок операцій із капіталом.
 - 2.2. Фінансовий рахунок:
 - 2.2.1. Прямі інвестиції: активи, зобов'язання.
 - 2.2.2. Портфельні інвестиції: активи, зобов'язання.
 - 2.2.3. Інші інвестиції: активи, зобов'язання.
 - 2.2.4. Резервні активи.

Схему рахунків платіжного балансу наведено в табл. 4.3.

Таблиця 4.3

Алгоритм рахунків платіжного балансу

№ п/п	Рахунок	Кредит (+)	Дебет (-)
1	Товари та послуги	Експорт благ і послуги нерезидентам	Імпорт благ і послуги від нерезидентів
2	Доходи від інвестицій та оплати праці	Надходження резидентам від нерезидентів	Виплати нерезидентам від резидентів
3	Перекази безоплатні	З-за кордону	За кордон
4	Рахунок поточних операцій (1 + 2 + 3)	Е	З
5	Рахунок руху капіталів	Збільшення зобов'язань щодо нерезидентів або зменшення вимог до них	Збільшення вимог до нерезидентів або зменшення зобов'язань до них

У рахунку 1 ураховують ціннісні обсяги експорту та імпорту за період.

Доходи від використовуваних за кордоном праці й капіталу відображено в рахунку 2.

У рахунку 3 враховують безоплатне постачання товарами та послугами за їхньою поточною цінністю. Сюди зараховують усі види фінансової допомоги та безоплатні грошові перекази.

Цінність товарів і послуг, наданих як фінансову допомогу, показують у платіжному балансі двічі: у дебеті балансу переказів і кредиті рахунку товарів і послуг.

Якщо надано грошову допомогу, то її показують у дебеті балансу переказів і кредиті рахунку валютних резервів.

Три розглянуті балансові рахунки об'єднуються рахунком поточних операцій.

Сальдо платіжного балансу обчислюють за такою формулою:

$$ZB = (E - Z) - (KE - KZ) = NE - NKE, \quad (4.1)$$

де ZB – сальдо платіжного балансу;

E – експорт благ і послуги нерезидентам;

Z – імпорт благ і послуги від нерезидентів;

KE – збільшення зобов'язань щодо нерезидентів або зменшення вимог до них;

KZ – збільшення вимог до нерезидентів або зменшення зобов'язань щодо них;

NE – сальдо поточних платежів;

NKE – сальдо рахунка операцій із капіталом.

Сальдо поточних платежів є чистим експортом благ країни. Додатне сальдо за цим рахунком ($NE > 0$) означає, що збільшилися зобов'язання закордону перед країною, а від'ємне ($NE < 0$) – про те, що країна збільшила свої зобов'язання перед закордоном. Ці зміни враховують у рахунку операцій із капіталом і фінансовими інструментами.

Сальдо рахунку операцій із капіталом називають чистим експортом капіталу (NKE).

Якщо $NKE > 0$, країна має чистий відплив (вивезення) капіталу, а в разі $NKE < 0$ – чистий приплив (увезення) його.

Сумарне сальдо рахунків поточних операцій та операцій із капіталом є сальдо платіжного балансу (ZB). Країна має активний платіжний баланс (надлишок), якщо $NE > NKE$ і пасивний (дефіцит) – за $NE < NKE$.

Дефіцит платіжного балансу означає, що жителі країни в означеному періоді заплатили іноземцям більше (оплата імпорту благ плюс експорт капіталу), ніж отримали від них (виторг від експорту благ плюс імпорт капіталу). Отже, іноземці мають суму грошей цієї країни, що дорівнює величині дефіциту її платіжного балансу. За надлишку платіжного балансу вони зростають на його величину.

Зміна валютних резервів країни за своєю сутністю є складовою рахунка операцій із капіталом і фінансовими інструментами, але цю статтю виділяють окремо.

Запитання для самостійного опрацювання

1. Наведіть визначення платіжного балансу та поясніть його економічний зміст.
2. Сформулюйте принципи складання платіжного балансу.
3. Перелічіть основні фактори, що впливають на показники платіжного балансу.
4. Зробіть порівняльний аналіз класифікації статей платіжного балансу, відповідно до п'ятої та шостої редакцій рекомендацій МВФ із платіжного балансу.
5. Визначте основні зміни в методиці складання платіжного балансу, передбачені шостою редакцією рекомендацій МВФ із платіжного балансу.
6. Визначте організаційні основи складання платіжного балансу України.
7. Перелічіть форми статистичної звітності банків, які використовують для формування інформаційної бази складання платіжного балансу України.
8. Наведіть характеристику основних компонентів платіжного балансу України.
9. Охарактеризуйте поточні тенденції урівноваження показників платіжних балансів провідних країн світу з розвинутою економікою: США, країн зони євро, Японії.
10. Які тенденції у платіжному балансі України були визначальними протягом 2002 – 2020 рр.?

Література: [2; 5; 6; 9; 13; 16; 19; 21; 27].

Тема 5. Міжнародний фінансовий ринок та його структура

Мета заняття: сформувати комплексне розуміння системи взаємозв'язків на міжнародному фінансовому ринку, здобути теоретичні знання основних принципів організації та функціонування міжнародного фінансового

ринку, економічної сутності та призначення специфічних товарів, що перебувають в обігу на фінансовому ринку, а також набути необхідних практичних навичок в оцінюванні вартості фінансових інструментів у сучасних умовах на міжнародному рівні.

Практичні завдання за темою 5

Завдання 5.1

Банк "Альфа" надав кредит компанії "НТП" на суму 180 тис. дол. США строком на 45 днів із річною ставкою 6 %. Додаткові витрати позичальника становлять 350 дол. США. Здійсніть нарахування суми відсотків і визначте повну ціну кредиту за таких умов:

одноразового повернення позички;

повернення однаковими частинами через кожні 15 днів, використавши лінійний, штафельний і змішаний способи.

Завдання 5.2

Визначте відсоток додаткових витрат і ціну кредиту, якщо відомо, що додаткові витрати здійснені в сумі 720 дол. США, позичка підлягає поверненню через 180 днів, сума позички – 50 000 дол. США, розмір річної відсоткової ставки – 3 %.

Завдання 5.3

Підприємство отримало кредит у сумі 15 млн дол. США терміном на 3 роки. Обчисліть, скільки грошей необхідно повернути банку за щорічного пропорційного повернення позички в умовах нарахування простих і складних відсотків. Застосуйте регресивний метод. Річна відсоткова ставка – 4 %.

Завдання 5.4

Визначте величину помісячних відсоткових ставок, суми нарахованих відсотків, середню відсоткову ставку і ціну кредиту на основі методики ЛІБОР, якщо відомо:

суму кредиту, наданого комерційним банком – 60 000 дол. США;

базову відсоткову ставку – 5 % річних;

величину маржі (спреду) – 2 %;

відсоткові ставки будуть переглядати кожні 3 міс.;
строк користування позичкою – 9 міс.

Прогнозний центр ЛІБОР повідомив, що після закінчення кожних шести місяців базова відсоткова ставка в наступні місяці буде змінювати щомісячно в бік зростання. Індекс зростання буде складати 0,2 пункта щомісячно.

Методичні рекомендації до виконання завдань 5.1 – 5.4

Нарахування суми відсотків за одноразового повернення позички визначається за такою формулою:

$$FV = \frac{PV \times r \times T}{360}, \quad (5.1)$$

де FV – нарощена сума боргу з відсотками;

PV – первісна сума позички;

r – відсоткова ставка, %;

T – строк дії позички, дні.

Під час визначення суми сплати за користування позичкою в умовах *лінійного (прогресивного) способу* загальну суму боргу за позичкою розподіляють, залежно від кількості етапів, на однакові частини, а кількість днів, за які нараховують відсотки, зростає на величину днів кожного етапу.

Нарахування величини відсотків *штафельним (лінійним) способом* передбачає, що кількість днів, за які нараховують відсотки залишається однаковою, тобто дорівнює кількості днів окремого етапу, а сума нарахування враховує суми, що були в розпорядженні позичальника на кожному із етапів.

Пропорційний змішаний спосіб нарахування полягає в тому, що загальну суму нарахованих відсотків прогресивним або регресивним способом розподіляють на кількість етапів повернення позички.

Відсотки за фірмовими кредитами починають нараховувати, переважно, із моменту закінчення постачання, а їхню сплату здійснюють послідовними внесками одночасно з оплатою кожної частини платежу за контрактом.

Відсоток додаткових витрат, які може бути зазначено як із боку кредитора, так і позичальника визначають за такою формулою:

$$ДВ = \frac{ДВ_c \times 360 \times 100 \%}{P \times T}, \quad (5.2)$$

де ДВ – додаткові витрати (у %);

ДВ_с – додаткові витрати у грошовому обчисленні;

P – сума боргу за позичку;

T – строк користування позичкою (основний борг).

Переважно, величину додаткових витрат визначають у відсотковому обчисленні на основі здійснених додаткових витрат у грошовому виразі, виходячи із того, що стабільних додаткових витрат у відсотковому обчисленні у практиці міжнародного кредитування немає, і останню визначають у кожному конкретному випадку.

Суму нарахованих складних відсотків визначають за такою формулою:

$$S = PV(1 + r/100)^n, \quad (5.3)$$

де S – сума нарахованих відсотків за користування позичкою;

PV – сума отриманої позички;

r – базова величина банківського відсотку (річна ставка);

n – кількість років користування позичкою.

У разі, коли нарахування величини відсотків протягом року здійснюють за декілька періодів, застосовують таку формулу:

$$S = P(1 + r/100)^{n \cdot m}, \quad (5.4)$$

де m – кількість періодів, на які розподіляють основний період (календарний рік).

Запитання для самостійного опрацювання

1. Що розуміють під фінансовими ресурсами світу?
2. Опишіть механізм перерозподілу фінансових ресурсів світу.
3. Яку використовують класифікацію фінансових інструментів?

4. Які основні характеристики фінансових активів світового фінансового ринку?

5. Що розуміють під поняттям "міжнародні валютно-фінансові потоки"? Які фактори впливають на рух фінансових потоків?

6. Здійсніть класифікацію міжнародних валютно-фінансових потоків за різними ознаками.

7. У чому сутність світового фінансового ринку?

8. Які функції притаманні фінансовому ринку?

9. Класифікуйте учасників міжнародного фінансового ринку.

10. Дайте визначення поняття "фінансові посередники".

11. Яка структура фінансового ринку?

12. Охарактеризуйте банкоцентричну та англо-американську моделі функціонування фінансових ринків.

13. За якою моделлю здійснюють регулювання фінансової системи в Україні?

14. Розкрийте сутність та переваги застосування моделі єдиного нагляду у фінансовому секторі.

Література: [3; 4; 9; 16; 18 – 20; 27].

Змістовий модуль 2

Міжнародні фінансові ринки.

Оподаткування в системі міжнародних фінансів

Тема 6. Міжнародний валютний ринок

Мета заняття: сформувати комплексне розуміння системи валютних котирувань на міжнародному валютному ринку, здобути теоретичні знання основних принципів котирування валют та діяльності міжнародного валютного ринку, а також набути необхідних практичних навичок в оцінюванні вартості валютних цінностей.

Практичні завдання за темою 6

Завдання 6.1

Визначте крос-курси купівлі та продажу валют AUD/UAH, якщо USD/UAH = 28,8000 – 28,8540 та USD/AUD = 1,9635 – 1,9955.

Завдання 6.2

Визначте середній крос-курс AUD/UAH, якщо USD/UAH = 28,8500 та USD/AUD = 1,9635.

Завдання 6.3

Визначте крос-курси купівлі та продажу валют GBP/UAH, якщо USD/UAH = 28,8200 – 28,8700 та GBP/USD = 1,9605 – 1,9935.

Завдання 6.4

Визначте середній крос-курс GBP/UAH, якщо USD/UAH = 28,8600 та GBP/USD = 1,9605.

Завдання 6.5

Вам необхідно купити євро в обмін на 3 000 українських гривень. Банк пропонує зробити це за крос-курсом. Водночас відомо, що USD/UAH = 28,8200 – 28,8500 та EUR/USD = 1,4632 – 1,4950.

Визначте валютний курс, за яким ви будете здійснювати цю операцію, і суму євро, яку отримуєте.

Завдання 6.6

Вам необхідно купити швейцарські франки в обмін на 1 млн євро. Банк пропонує зробити це за крос-курсом. Водночас відомо, що USD/CHF = 2,0815 – 2,0920 та EUR/USD = 1,4632 – 1,4950.

Визначте валютний курс, за яким будете проводити цю операцію, і суму швейцарських франків, яку отримуєте.

Завдання 6.7

Визначте середній крос-курс EUR/CHF, якщо USD/CHF = 2,0542 – 2,0920, а EUR/USD = 1,4530 – 1,4735.

Завдання 6.8

Визначте крос-курси купівлі та продажу EUR/GBP, якщо відомо, що EUR/USD = 1,4213 – 1,4345, та GBP/USD = 1,9618 – 1,9890.

Завдання 6.9

Визначте крос-курси купівлі та продажу української гривні щодо швейцарського франка CHF/UAH, якщо USD/CHF = 1,2540 – 1,2670 та USD/UAH = 8,8100 – 8,8599.

Завдання 6.10

Вам необхідно купити англійські фунти в обмін на 1 млн японських єн. Банк пропонує зробити це за крос-курсом. Водночас відомо, що $GBP/USD = 1,7015 - 1,7515$ та $USD / JPY = 106,32 - 109,10$.

Завдання 6.11

Розрахуйте крос-курси валют на основі їхнього базового котирування до долара США.

Базові курси валют до долара США:

австралійський долар $AUD/USD = 0,7142$;

канадський долар $CAD/USD = 0,7702$;

швейцарський франк $CHF/USD = 1,0124$;

євро $EUR/USD = 1,1582$;

фунт стерлінгів $GBP/USD = 1,3140$;

українська гривня $UAH/USD = 27,93$.

На підставі наведених даних зробіть розрахунок крос-курсів валют, результати розрахунків оформіть у вигляді таблиці.

Методичні рекомендації до виконання завдань 6.1 – 6.11

Валюта (від *итал. valuta – цінність, вартість*) – це грошові знаки іноземних держав, а також кредитні та платіжні документи в іноземних грошових одиницях, яким користуються в міжнародних розрахунках.

Котирування – це встановлення курсів іноземних валют. Розрізняють пряме та зворотне котирування. У разі прямого котирування вказують, скільком національним грошовим одиницям дорівнює одиниця (10, 100, 1000 од.) іноземної валюти; у разі зворотного котирування – скільком одиницям іноземної валюти дорівнює одиниця національної валюти.

У визначенні та записі валютних курсів розрізняють валюту котирування та базу котирування.

Валютою котирування є та іноземна валюта, курс якої визначають, а *базою котирування* – валюта, із якою порівнюють цю грошову одиницю. Наприклад, у записі USD/UAH долар США є базою котирування, а гривня – валютою котирування.

Крос-курс – це співвідношення між двома валютами, визначуване на основі курсу цих валют щодо якоїсь третьої валюти. Найчастіше для цього використовують долар США.

До найбільш активних ринків конверсійних операцій за крос-курсами належать:

швейцарський франк до японської єни (CHF/JPY);

фунт стерлінгів до швейцарського франка (GBP/CHF);

євро до швейцарського франка (EUR/CHF).

Розрахунок значень крос-курсів побудовано на використанні курсів цих валют до долара США.

До основних способів розрахунку крос-курсів належать:

1. Розрахунок крос-курсу для валют із прямими котируваннями до долара (тобто долар є базою котирування для обох валют): необхідно доларовий курс валюти котирування у крос-курсі поділити на доларовий курс бази котирування у крос-курсі:

$$\text{CHF/EUR} = (\text{USD/CHF})/(\text{USD/EUR}). \quad (6.1)$$

Приклад 1. Необхідно визначити середній крос-курс CAD/CHF, якщо USD/CHF = 1,3245, а USD/CAD = 1,8320.

Розрахунок:

$$\text{CAD/CHF} = [\text{USD/CHF}] / [\text{USD} / \text{CAD}] = 1,3245/1,8320 = 0,7230.$$

Відповідь. Середній крос-курс CAD / CHF = 0,7230.

2. Розрахунок крос-курсу для валют із прямим та оберненим котируванням до долара, де долар є базою котирування для однієї з валют: необхідно доларовий курс валюти котирування у крос-курсі помножити на доларовий курс бази котирування у крос-курсі:

$$\text{GBP/CHF} = (\text{GBP/USD}) \times (\text{USD/CHF}). \quad (6.2)$$

Приклад 2. Необхідно визначити середній крос-курс GBP/CAD, якщо GBP/USD = 1,6658, а USD/CAD = 1,0963.

Розрахунок:

$$\text{GBP/CAD} = (\text{GBP/USD}) \times (\text{USD/CAD}) = 1,6658 \times 1,0963 = 1,8292$$

Відповідь. Середній крос-курс GBP/CAD = 1,8262.

3. Розрахунок крос-курсу для валют із непрямими котируваннями до долара, де долар є валютою котирування для обох валют: необхідно доларовий курс бази котирування у крос-курсі поділити на доларовий курс валюти котирування у крос-курсі:

$$\text{GBP/UEUR} = (\text{GBP/USD})/(\text{EUR/USD}). \quad (6.3)$$

Приклад 3. Необхідно визначити середній крос-курс GBP/EUR, якщо GBP/USD = 1,6658, а EUR/USD = 1,3689.

Розрахунок:

$$\text{GBP/EUR} = [\text{GBP/USD}] / [\text{EUR/USD}] = 1,6658 / 1,3689 = 1,2169.$$

Відповідь. Середній крос-курс GBP/EUR = 1,2169.

Не слід приймати написи USD/CHF, CHF/GBP та інші буквально як дріб. Це загальноприйнятне в міжнародній практиці позначення валютного курсу.

Найчастіше використовують *крос-курси купівлі та продажу*, а не середні крос-курси. На міжбанківському ринку крос-курси купівлі та продажу валюти визначають за двома правилами:

1. Для валют із прямим котируванням до американського долара: крос-курс купівлі знаходять, розділивши доларовий курс купівлі валюти, яка у крос-курсі є валютою котирування, на доларовий курс продажу валюти, яка у крос-курсі є базою котирування;

Щоб визначити їхній крос-курс продажу, слід розділити доларовий курс продажу валюти, яка у крос-курсі є валютою котирування, на доларовий курс купівлі валюти – бази котирування.

Приклад 4. Необхідно визначити крос-курси купівлі та продажу CAD/UAH, якщо USD/CAD = 1,0755 – 1,0963, а USD/UAH = 8,5200 – 8,7800.

Розрахунок:

$$\text{крос-курс купівлі CAD/UAH} = 8,5200 / 1,0963 = 7,7716,$$

$$\text{крос-курс продажу CAD/UAH} = 8,7800 / 1,0755 = 8,1636.$$

Відповідь. CAD/UAH = 7,7716 – 8,1636.

2. Для валют із прямим та зворотним котируванням до американського долара: крос-курс купівлі можна визначити, перемноживши доларові крос-курси цих валют, а крос-курс продажу – перемноживши їхні доларові курси продажу.

Приклад 5. Необхідно визначити крос-курси купівлі та продажу EUR/CAD, якщо USD/CAD = 1,0855 – 1,0963, а EUR/USD = 1,3588 – 1,3689.

Розрахунок:

крос-курс купівлі EUR/CAD = 1,0855 × 1,3588 = 1,4749;

крос-курс продажу EUR/CAD = 1,0963 × 1,3689 = 1,5007.

Відповідь. EUR/CAD = 1,4749 – 1,5007.

Запитання для самостійного опрацювання

1. Розкрийте сутність поняття "валютний ринок". Охарактеризуйте його особливості з функціонального, інституціонального та організаційно-технічного погляду.

2. Наведіть характеристику основних функцій валютного ринку.

3. Охарактеризуйте основних учасників (суб'єктів) валютного ринку.

4. Дайте порівняльну характеристику біржового та міжбанківського валютного ринку.

5. Визначте основні відмінності між внутрішнім, регіональним і міжнародним валютними ринками.

6. Охарактеризуйте основні тенденції сучасного розвитку валютних ринків.

7. Розкрийте організаційні засади функціонування ринку "форекс".

8. Дайте визначення поняття "валютні операції".

9. Наведіть класифікацію валютних операцій.

10. Охарактеризуйте роль системи SWIFT у здійсненні валютних операцій.

Література: [2; 4; 7; 9; 13; 19; 21; 22; 27].

Тема 7. Міжнародний кредитний ринок

Мета заняття: сформулювати комплексне розуміння економічної сутності міжнародного кредитування. Визначити роль міжнародних фінансових організацій та інститутів у практиці міждержавного кредитування. Набути

практичних навичок у визначенні основних видів ризиків за кредитними операціями та вибрати відповідні методи скорочення та переносу ризиків у системі міжнародного кредитування.

Практичні завдання за темою 7

Завдання 7.1

Із метою отримання кредиту в розмірі 4,5 тис. грн клієнт звернувся в банк, який запропонував такі умови кредитування. Кредит може бути видано строком на 9 міс., водночас відсоткова ставка становить 5,6 % на місяць, які мають нараховувати за схемою простих відсотків.

Який дохід отримає банк за цим кредитним договором, якщо його укладено на 6 міс?

Завдання 7.2

Для придбання партії комплектуючих підприємство "Альфа" звернулося до банку "Бета" за кредитом 300 тис. грн на 2 роки під 12 % річних, які нараховують за схемою простих відсотків, із щоквартальними однаковим погашувальними платежами.

Визначте величину боргу позичальника, розмір відсоткового платежу та розмір разового платежу погашення боргу.

Завдання 7.3

Знайдіть величину доходу кредитора, якщо за надання в борг на півроку деякої суми грошових коштів він отримав від позичальника в сукупності 8,6 тис. грн. Водночас нараховували просту відсоткову ставку 14 % річних.

Завдання 7.4

Під час звернення до банку 06.07.2020 р. із метою отримання кредиту, підприємець отримав 23 тис. грн.

Визначте, яку суму підприємець має повернути в банк, якщо борг необхідно повернути 14.09.2020 р. та нараховані прості відсотки було утримано банком під час видачі кредиту. Спосіб нарахування відсотків відповідає схемі 365/360.

Завдання 7.5

На який строк клієнт може взяти кредит у сумі 14 тис. грн за умови нарахування простих відсотків, водночас сума повернення боргу не має перевищувати 15,7 тис. грн. Проста ставка відсотка за кредит становить 15 % річних, що розраховують способом точний відсоток із точною кількістю днів позички.

Завдання 7.6

Громадянин отримав короткостроковий кредит на придбання побутової техніки в сумі 10 тис. грн.

Визначте тривалість цієї фінансової операції у днях, якщо на основну суму боргу нараховували прості відсотки в розмірі 25 % річних, а повернути після закінчення дії кредитного договору громадянин має 12 тис. грн.

Завдання 7.7

Для розширення виробничо-господарської діяльності підприємства потрібен кредит у сумі 15 тис. грн. Банк згодний на видачу кредиту за умови, що його буде повернуто через 240 днів у розмірі 18,7 тис. грн.

Визначте розмір відсоткової ставки, що забезпечує виконання умов банку.

Завдання 7.8

Кредитна спілка надала кредит приватному підприємцю в сумі 34 тис. грн на пільгових умовах під 5 %, які будуть нараховувати за схемою простих відсотків. Водночас, вільні кошти кредитної спілки в розмірі 32,5 тис. грн розміщено на депозитному рахунку банку під 6 % простих відсотків.

Через скільки років обидві суми перетворяться разом із відсотковими грошима на одну й ту саму величину?

Методичні рекомендації до виконання завдань 7.1 – 7.8

Міжнародний кредит – це рух позичкового капіталу у сфері міжнародних економічних відносин, пов'язаний із наданням валютних і товарних ресурсів на умовах повернення, терміновості та сплати відсотків.

Джерела міжнародного кредиту: грошові накопичення держави; грошові заощадження особистого сектору; частина капіталів (грошова форма) підприємств, тимчасово вивільнена у процесі кругообігу.

Принципи кредитування – це правила поведінки банку та позичальника у процесі здійснення кредитних операцій: повернення; терміновість; платність; матеріальна забезпеченість; цільовий характер.

Функції міжнародного кредиту:

перерозподіл позичкових капіталів між країнами для забезпечення потреб розширеного виробництва;

економія витрат обігу у сфері міжнародних розрахунків;

прискорення концентрації й централізації капіталу.

Базові елементи кредитування: суб'єкти кредитування; об'єкти кредитування; забезпечення кредиту.

Способи розрахунку практичних завдань:

1. Вартість грошей у часі та їхнє використання в міжнародній фінансовій діяльності:

Базовою формулою для виконання завдань є:

$$FV = PV \times (1 + n \times r), \quad (7.1)$$

де PV – вихідна величина капіталу;

FV – нарощена величина капіталу;

r – ставка простих відсотків, частки од;

n – тривалість фінансової операції, років.

Якщо за умовами кредитного договору передбачено нарахування простих відсотків на строк менше від року, то для визначення майбутньої вартості використовують таку формулу:

$$FV = PV \times (1 + t/T \times r), \quad (7.2)$$

де t – тривалість фінансової операції у днях;

T – кількість днів у році (360, 365 або 366).

У цьому зв'язку розрізняють три способи відсоткових розрахунків, які залежать від вибраного періоду нарахування відсотків:

а) *точні відсотки з точною кількістю днів позички.* У цьому разі визначають фактичну кількість днів між першим та останнім днем фінансової

операції за мінусом одного дня, а тривалість року приймають такою що дорівнює 365 або 366 днів;

б) *звичайні відсотки з точною кількістю днів*. Тривалість фінансової операції визначають як і в попередньому випадку, а тривалість року приймають такою, що дорівнює 360 днів;

в) *звичайні відсотки з наближеною кількістю днів позички*. У цьому разі тривалість фінансової операції визначають приблизно виходячи із 30 днів у місяці, а тривалість року вважається такою, що дорівнює 360 днів.

2. Визначення строку фінансової операції та прибутковості фінансової операції:

Для виконання завдань, у яких задано початковий капітал, нарощена сума й відсоткова ставка, для визначення строку фінансової операції використовують таку формулу:

$$N = (FV - PV) / PV \times r, \quad (7.3)$$

де N – тривалість фінансової операції, років.

Якщо виникає необхідність у визначенні строку фінансової операції у днях, то формула набуває такого вигляду:

$$t = \frac{FV - PV}{PV \times r} \times T, \quad (7.4)$$

де t – тривалість фінансової операції, днів;

T – кількість днів у році (360, 365, 366).

Якщо під час укладення фінансової угоди необхідно визначити прибутковість фінансової операції, то для цього використовують таку формулу:

$$r = \frac{FV - PV}{PV \times n}. \quad (7.5)$$

Запитання для самостійного опрацювання

1. Дайте визначення міжнародного кредиту.
2. Назвіть основні принципи міжнародного кредитування.

3. Яка позитивна та негативна роль міжнародного кредиту у процесі відтворення?

4. Як класифікують основні форми міжнародного кредиту?

5. Які умови має містити угода про надання міжнародного кредиту?

6. Що становить лізингова операція? Опишіть основні її елементи.

7. Наведіть класифікацію лізингових угод за різними ознаками.

8. Дайте характеристику міжнародного лізингу.

9. Назвіть позитивні та негативні риси міжнародного лізингу.

10. У чому полягає сутність факторингу і як можна його класифікувати?

11. Зазначте суб'єктів факторингових операцій.

12. Опишіть процес організації факторингових операцій.

13. Як схематично можна описати процес здійснення форфейтингової операції?

14. Які переваги та недоліки має форфейтинг?

15. Порівняйте форфейтинг і факторинг.

16. Що таке "сек'юритизація"?

Література: [1; 4; 5; 9; 12; 17 – 20; 26; 27].

Тема 8. Міжнародні ринки цінних паперів

Мета заняття: сформувати комплексне розуміння функціонування фондового ринку, здобути теоретичні знання основних принципів організації та функціонування ринку цінних паперів, а також набути необхідних практичних навичок в оцінюванні вартості цінних паперів.

Практичні завдання за темою 8

Завдання 8.1

Визначте поточну дохідність інвестованих коштів у підприємство шляхом придбання її акцій. Курс акцій – 120, номінальна вартість однієї акції – 1 000 грн, дивіденди виплачуються у розмірі 15 % річних.

Завдання 8.2

Акцію номіналом 1 500 грн придбали за курсом 150; за нею виплачують дивіденд 30 % річних.

Розрахуйте поточну прибутковість інвестованих коштів.

Завдання 8.3

Облігацію випущено на 4 роки із номінальною вартістю 1 000 грн. Купонна ставка – 18 % річних, дохідність – 12 %.

Визначте ціну облігації за умови, що купонні виплати здійснюються: 1 раз на рік; 4 рази на рік.

Завдання 8.4

За державною облігацією номіналом 1500 грн, випущеною строком на 5 років, передбачено такий порядок нарахування відсотків: за перший рік – 10 %; за два наступні роки – 20 %; за два роки, що залишилися, – 25 %. Ринкова норма доходу, визначена інвестором виходячи зі сформованих умов на фінансовому ринку, становить 16 %.

Розрахуйте поточну ринкову вартість цієї облігації.

Завдання 8.5

На фондовому ринку пропонують до продажу облігацію одного з підприємств за ціною 410 ум. од. за одиницю. Її було випущено строком на 3 роки, до погашення залишилося 2 роки. Її номінал під час випуску визначено в 420 ум. од. Відсоткові виплати за облігацією здійснюють один раз на рік за ставкою 10 % до номіналу. З урахуванням рівня ризику цього типу облігації очікувану норму інвестиційного прибутку приймають у розмірі 15 % на рік.

Необхідно визначити реальну ринкову вартість облігації та її відповідність ціні продажу.

Методичні рекомендації до виконання завдань 8.1 – 8.5

Акція – це цінний папір без встановленого строку, який свідчить про внесення певної пайки в капітал акціонерного товариства, дає право її власнику на придбання частини прибутку у формі дивіденду, на участь у розподілі майна під час ліквідації акціонерного товариства.

Ціну придбання акцій розраховують за такою формулою:

$$\text{ЦП} = \text{ЦН} \times K / 100, \quad (8.1)$$

де ЦН – номінальна вартість акцій;

K – курс акцій.

Облігація – це борговий інвестиційний цінний папір, який засвідчує внесення її тримачем грошових коштів і підтверджує зобов'язання відшкодувати йому в передбачений у ній строк номінальну вартість зі сплатою фіксованого відсотка від номінальної вартості облігації.

Реальну вартість облігації з періодичною виплатою відсотків визначають за такою формулою:

$$PV = \sum_{i=1}^n \frac{C}{(1+r)^i} + \frac{F}{(1+r)^n}, \quad (8.2)$$

де C – річний поточний доход у вигляді відсотка, виплачуваний за облігацією;

F – сума, виплачувана під час погашення облігації (номінал облігації);

r – необхідна інвесторам річна ставка доходу (очікувана норма прибутку);

n – кількість років, після закінчення яких відбудеться погашення облігації.

Запитання для самостійного опрацювання

1. Дайте визначення поняття "міжнародний фондовий ринок".
2. Які основні тенденції розвитку сучасного світового фінансового ринку?
3. Які є види міжнародних ринків цінних паперів?
4. Назвіть основні складові міжнародного фондового ринку.
5. Які цілі ставить перед собою регулювання ринку цінних паперів?
6. Від чого залежить структура державних органів, що регулюють фондовий ринок?
7. Яка модель організації фінансової системи характерна для країн Центрально-Східної Європи, зокрема і для колишніх радянських республік?
8. Назвіть основні напрями розвитку сучасних міжнародних ринків цінних паперів.
9. Наведіть класифікацію цінних паперів, які обертаються на міжнародному фондовому ринку.
10. Які основні засади функціонування фондових бірж?
11. У чому полягає сутність локальних нормативних актів щодо діяльності фондових бірж?
12. У чому полягає сутність проведення процедури лістингу?

Література: [2; 4; 5; 10; 15; 18 – 21; 24; 27].

Тема 9. Міжнародний ринок дорогоцінних металів

Мета заняття: сформулювати комплексне уявлення про сукупність відносин зі створення та використання грошових коштів і капіталу, необхідних для функціонування світового ринку дорогоцінних металів. Визначити основні особливості використання дорогоцінних металів у фінансовій системі країн та міжнародних фінансах.

Практичні завдання за темою 9

Завдання 9.1

Дайте правильну відповідь на тестові завдання:

1. Який із наведених способів передачі коштів не є інструментом міжнародного кредитування:

- а) розміщення коштів на депозитах;
- б) міжнародні трансферти;
- в) торгові кредити;
- г) міжнародні позики?

2. Спекуляція – це:

- а) форвардний продаж валюти, еквівалентної за розмірами масштабам інвестиції, плюс відсоток, який буде отримано за інвестицію;
- б) компенсаційні дії, які вчиняють покупець або продавець на валютному ринку, із метою захисту свого доходу в майбутньому від зміни валютних курсів;
- в) купівля-продаж валюти, із метою отримання прибутку, який дорівнює різниці між курсом, за яким покупець купує валюту, та курсом, за яким він її продав.

3. Рух валютних та фінансових ресурсів відбувається через:

- а) валютні операції, валютно-кредитне розрахункове обслуговування купівлі та продажу товарів і послуг, закордонні інвестиції, операції із цінними паперами;
- б) валютні операції, валютно-кредитне розрахункове обслуговування купівлі та продажу товарів і послуг, операції з цінними паперами;
- в) валютно-кредитне розрахункове обслуговування купівлі та продажу товарів та послуг, закордонні інвестиції, операції із цінними паперами.

4. Зобов'язання перед нерезидентами, які виникають, унаслідок міжнародних позик або продажу фінансових активів за кордон:

- а) зовнішній борг;
- б) внутрішній борг;
- в) державний борг;
- г) корпоративний борг.

5. Торгівлю золотом на міжнародному ринку здійснюють:

- а) тільки в регламентованій стандартній формі;
- б) у вільній формі;
- в) залежно від особливостей ринку окремої країни.

Запитання для самостійного опрацювання

1. Дайте визначення золота як економічної категорії.
2. Проаналізуйте функції золота в сучасній міжнародній валютній системі.
3. Охарактеризуйте основні тенденції міжнародного ринку золота.
4. Дайте визначення ринку золота як економічної категорії.
5. Визначте та проаналізуйте функції, які виконує ринок золота у фінансовій системі.
6. Які основні елементи попиту та пропозиції на ринку золота?
7. Відповідно до визначених класифікаційних ознак, охарактеризуйте специфічні особливості кожного з видів ринків золота.
8. Проаналізуйте види операцій із золотом, що розрізняють залежно від мети інвестора.
9. Охарактеризуйте особливості здійснення та методи встановлення ціни на "золотих" аукціонах.
10. Визначте та охарактеризуйте основні сектори ринку дорогоцінних металів в Україні.
11. Охарактеризуйте особливості оптової та роздрібної торгівлі банківськими металами в Україні.
12. Дайте характеристику етапів формування та функціонування ринку банківських металів в Україні.

Література: [1; 4; 5; 7; 9; 13; 19; 21; 22; 27].

Тема 10. Міжнародне оподаткування. Офшорні центри в системі міжнародного оподаткування

Мета заняття: сформуванати комплексне розуміння сутності міжнародного оподаткування, основ функціонування податкової системи, процесу функціонування міжнародної системи оподаткування, сформуванати здатність до оцінювання рівня податкоспроможності та податкового навантаження у країн, визначення офшорних центрів та формування поняття "ухиляння від сплати податків".

Завдання 10.1

В інвестора є тимчасово вільні кошти в розмірі EUR 1 500 та бажає отримати з них дохід за рахунок здійснення спекулятивних операцій із валютою. Є можливим такий варіант валютної операції:

Чи буде для інвестора така валютна операція рентабельною?

Поточний курс відповідних валют студенти визначають самостійно на офіційних сайтах на дату отримання завдання.

Задавання 10.2

Використовуючи інформацію з офіційних джерел, спроектуйте власний варіант валютної операції для отримання спекулятивного доходу від конвертації валют.

Приблизний варіант схеми валютної операції:

Визначте розмір рентабельності від такої операції.

Методичні рекомендації до виконання завдань 10.1 – 10.2

Фінансові розрахунки – це сукупність методів і розрахунків, які використовують у процесі ухвалення управлінських рішень щодо доцільності

підписання комерційної угоди та дозволяють визначити оптимальні характеристики для реалізації фінансових операцій, залежно від різних умов їхнього здійснення.

Спекулятивні операції – це короткострокові фінансові дії з отримання прибутку у вигляді різниці у відсотках з отриманих кредитів, або курсів купівлі/продажу валют та вартості цінних паперів.

Запитання для самостійного опрацювання

1. Дайте визначення понять "податкова система" й "система податків". Що в них спільного і чим вони суттєво відрізняються між собою?

2. Наведіть класифікацію податкових платежів за різними ознаками.

3. Які складові податку? Як впливають на суму податку податкова база та податкова ставка? У якому разі, на вашу думку, за зниження податкової ставки сума стягненого податку не знижується, а може навіть і підвищитися?

4. Які переломні періоди, у процесі яких істотно змінилася модель господарювання, пережили країни за останні півстоліття? Охарактеризуйте їх.

5. Що таке "проблема досягнення справедливого оподаткування в суспільстві" та які вчені займалися її вивченням?

6. Що таке "міжнародні податкові відносини"? Із якою метою їх запроваджують і яким чином здійснюють їхнє регулювання?

7. Дайте визначення поняття "подвійне економічне оподаткування". Як його уникнути підприємству? Які заходи застосовують держави?

8. Які проблеми міжнародного оподаткування юридичних осіб ви знаєте?

9. Які міжнародні угоди про уникнення подвійного оподаткування ви знаєте? Із якими країнами такі угоди уклала Україна?

10. Що таке "офшорні зони" та які їхні типи ви знаєте?

Література: [1; 6; 10 – 12; 15 – 17; 19; 20; 26; 27].

Тема 11. Особливості сучасних валютно-фінансових криз

Мета заняття: сформулювати комплексне уявлення про історичний аспект проходження фінансових криз країнами світу. Причини настання фінансової кризи країни. Чинники посилення кризових явищ. Визначати

основні особливості впровадження міжнародної фінансової стабілізації як чинник створення сприятливих умов функціонування фінансового середовища.

Завдання 11.1

До наведених у табл. 11.1 економічних термінів знайдіть відповідні визначення та формулювання.

Таблиця 11.1

Економічні терміни та їхні визначення

Терміни		Визначення	
1		2	
1	Світовий фінансовий ринок	а	комерційні платежі за грошовими вимогами та зобов'язаннями, що виникають між підприємствами, банками, установами й окремими особами різних країн, пов'язані з міжнародною торгівлею, міжнародним кредитом, прямими іноземними інвестиціями тощо
2	Форвардний контракт	б	сукупність валютно-економічних відносин, що історично склалися на засадах інтернаціоналізації господарських зв'язків і закріплені національним законодавством з урахуванням норм міжнародного права або міждержавними угодами
3	Овердрафт	в	фонди фінансових ресурсів, створення та використання яких здійснюють на світовому або міжнародному рівнях для задоволення спільних потреб, які мають міжнародне значення
4	Міжнародні розрахунки	г	короткострокові фінансові дії з отримання прибутку у вигляді різниці у відсотках з отриманих кредитів, або курсів купівлі/продажу валют та вартості цінних паперів
5	Факторинг	д	форма організації та регулювання валютних потоків, закріплена нормами міжнародного права, міжнародними та регіональними угодами, національними законодавствами країн-учасниць
6	Ф'ючерсний контракт	е	угода між сторонами про майбутнє постачання базисного активу, яка укладається поза біржею, з фіксованою датою поставки активу за фіксованою ціною, але не виключає можливості (після сплати штрафу) відмови від виконання зобов'язань

1		2	
7	Міжнародні фінанси	є	здобуття банком або спеціалізованою компанією права вимоги щодо виплат за фінансовими зобов'язаннями у формі дебіторських рахунків за поставлені товари чи послуги
8	Спекулятивні операції	ж	форма короткострокового кредиту в межах установленого банком ліміту, що дозволяє здійснювати розрахунки, коли у клієнта на поточному рахунку недостатньо коштів
9	Міжнародна фінансова система	з	специфічна сфера грошових операцій, де об'єктом угоди є вільні грошові кошти населення, суб'єктів господарювання і державних структур, міжнародних фінансових організацій, надані користувачу під цінні папери або у формі позики
10	Валютна система	и	непохитне зобов'язання з купівлі або продажу активів (валюти, ЦП) у зазначений день за ціною, установленною під час підписання угоди

Методичні рекомендації до виконання завдання 11.1

Для виконання завдання 11.1 студент має знати зміст наукових підходів до теорії формування та розвитку міжнародних фінансів, розвиток глобалізації й інтеграції, а також питання розвитку економічної системи та фінансових ресурсів в Україні. Уміти визначати функції міжнародних фінансів, суб'єкти й об'єкти. Мати теоретичні знання основних видів міжнародних фінансових операцій.

Запитання для самостійного опрацювання

1. З'ясуйте сутність фінансової глобалізації та виявіть її основні причини.
2. Чим відрізняються поняття "глобалізація", "економічна інтеграція", "фінансова глобалізація"?
3. Охарактеризуйте систему показників, за допомогою яких можна дати кількісну оцінку глобалізованості економіки. Які з них свідчать безпосередньо про рівень глобалізації фінансової сфери?

4. Чому випереджальне зростання обсягів міжнародної торгівлі можна розцінювати як вияв фінансової глобалізації?

5. Як впливає на масштаби фінансової глобалізації міжнародна міграція робочої сили?

6. Чому розвиток міжнародних фінансових ринків та транскордонного руху капіталу вважають найбільш яскравим виявом глобалізації? Які статистичні дані на підтвердження цієї думки Ви можете навести?

7. Які переваги ви вбачаєте у високій глобалізованості світових фінансів? Чи рівномірно розподілено вигоди фінансової глобалізації між різними групами країн?

8. Назвіть загрози світогосподарському й національному розвитку, що виникають через високий рівень фінансової глобалізації.

9. Які різновиди світових криз є у фінансовій сфері? Чим вони відрізняються?

10. Дайте характеристику причин, перебігу та наслідків кризи 1997 – 1998 рр. у Південно-Східній Азії. На які регіони світу поширилася макроекономічна нестабільність?

Література: [3; 5; 6; 8; 12 – 14; 17; 19; 27].

Рекомендована література

Основна

1. Міжнародні фінанси : навч. посіб. / за ред. Ю. Г. Козака. – 5-те вид., перероб. та доп. – Київ ; Катівце : Центр учбової літератури, 2014. – 348 с.
2. Фінанси (державні, корпоративні, міжнародні) : підруч. для студ. ВНЗ / В. О. Онищенко [та ін.] ; [за ред. В. О. Онищенка] ; Полтав. нац. техн. ун-т ім. Юрія Кодратюка. – Київ : Центр учбової літератури, 2016. – 599 с.
3. Якушин І. Д. Міжнародні фінанси : навч. посіб. для студ. ВНЗ / І. Д. Якушик, В. І. Савчук, Н. В. Савчук ; Укр. держ. ун-т фінансів та між-нар. торгівлі. – Київ : Леся, 2014. – 547 с.

Додаткова

4. Васильєва В. В. Фінансовий ринок : навч. посібн. / В. В. Васильєва, О. Р. Васильченко. – Донецьк : Норд-Прес, 2011. – 318 с.
5. Коваленко М. А. Міжнародні фінанси. Практикум : навч. посіб. / М. А. Коваленко, Д. В. Малащук ; Держ. вищ. навч. закл. "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". – Київ : КНЕУ, 2012. – 135 с.
6. Козак Ю. Г. Міжнародна економіка: в питаннях та відповідях : підручник / Ю. Г. Козак. – Київ : Центр учбової літератури, 2017. – 228 с.
7. Козак Ю. Г. Міжнародні фінанси : навч. посіб. / Ю. Г. Козак, Н. С. Логвинова. – [4-те вид.]. – Київ : Центр учбової літератури, 2011. – 640 с.
8. Кравчук Н. Я. Міжнародні фінанси : навч.-метод. посіб. У 2-х ч. Ч. 1. / Н. Я. Кравчук, О. С. Пруський, О. Я. Колісник. – Тернопіль : Vector, 2011. – 320 с.
9. Литвин М. В. Посібник до вивчення дисципліни "Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції" / М. В. Литвин, Н. В. Стукало. – Дніпропетровськ : РВВ ДНУ, 2014. – 64 с.
10. Макогон Ю. В. Міжнародні фінанси : навч. посіб. / Ю. В. Макогон, Н. О. Бударіна ; Донец. нац. ун-т, екон. ф-т, каф. міжнародної економіки. – Донецьк : ДонНУ, 2013. – 411 с.
11. Міжнародні фінанси : методичні вказівки та завдання до семінарських занять, самостійної та індивідуальних робіт для студентів денної і заочної форм навчання напряму підготовки 6.030508 "Фінанси і кредит" / уклад.: О. В. Мицак, Р. Р. Томашик. – Укоопспілка ; Львів. комерц. акад. – Львів : Вид-во ЛКА, 2016. – 79 с.

12. Міжнародні фінанси : навч. посіб. / [І. І. Д'яконова, М. І. Макаренко, Ф. О. Журавка та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. М. І. Макаренка та д-ра екон. наук, доц. І. І. Д'яконової. – Київ : Центр учбової літератури, 2012. – 548 с.

13. Міжнародні фінанси : навч. посіб. / [С. В. Князь та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. О. Є. Кузьміна ; Нац. ун-т "Львівська Політехніка". – Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2013. – 363 с.

14. Наумов А. Ф. Міжнародні фінанси : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А. Ф. Наумов, Л. М. Наумова. – 2-ге вид., випр. і допов. – Миколаїв : Швець В. Д., 2013. – 275 с.

15. Обушний С. М. Методичні рекомендації до вивчення курсу "Міжнародні фінанси" : [посібник] / С. М. Обушний ; Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка, Ін-т лідерства та соц. наук. – Київ : [б. в.], 2012. – 23 с.

16. Рак Т. М. Міжнародні фінанси : навч.-метод. посіб. / Т. М. Рак, Г. В. Снопенко, В. І. Дубницький ; Донец. екон.-гуманіт. ін-т, каф. міжнар. економіки. – Донецьк : Юго-Восток, 2012. – 327 с.

17. Хватов Ю. Ю. Міжнародні фінанси : збірник завдань для самостійної роботи та контролю знань / Ю. Ю. Хватов ; Дніпропетр. ун-т ім. Альфреда Нобеля. – Дніпопетровськ : [б. в.], 2012. – 90 с.

18. Шелудько В. М. Фінансовий ринок [Текст] : підручник ; затв. МОН / В. М. Шелудько ; Київський нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – 3-те вид., стер. – Київ : Знання, 2015. – 535 с.

Інформаційні ресурси

19. Добринь С. В. Міжнародні фінанси [Електронний ресурс] : опорний конспект / С. В. Добринь. – Режим доступу : <http://pns.hneu.edu.ua>.

20. Журавльова І. В. Фінансовий менеджмент [Електронний ресурс] : навч. посіб. / І. В. Журавльова ; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. – 207 с.– Режим доступу : <http://repository.hneu.edu.ua>.

21. Офіційний сайт Національного банку України. – Режим доступу : <https://bank.gov.ua>.

22. Офіційний сайт Державної служби статистики України. – Режим доступу : <https://www.ukrstat.gov.ua>.

23. Офіційний сайт Національного Рейтингового агентства "Рюрік". – Режим доступу : <http://rurik.com.ua>.

24. Офіційний сайт Державної Казначейської служби України. – Режим доступу : <http://www.treasury.gov.ua>.

25. Офіційний сайт Міністерства Економічного розвитку і торгівлі України. – Режим доступу : <http://www.me.gov.ua>.

26. Офіційний сайт Міністерства Фінансів України. – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua>.323.

27. Сайт ПНС "Міжнародні фінанси". – Режим доступу : <http://pns.hneu.edu.ua>.

Зміст

Вступ.....	3
Змістовий модуль 1. Міжнародні фінанси та світова фінансова система	7
Тема 1. Сутність міжнародних фінансів.....	7
Тема 2. Світова валютно-фінансова система	11
Тема 3. Організація міжнародних розрахунків	15
Тема 4. Валютні відносини та платіжний баланс	18
Тема 5. Міжнародний фінансовий ринок та його структура.....	24
Змістовий модуль 2. Міжнародні фінансові ринки. Оподаткування в системі міжнародних фінансів.....	28
Тема 6. Міжнародний валютний ринок	28
Тема 7. Міжнародний кредитний ринок.....	33
Тема 8. Міжнародні ринки цінних паперів	38
Тема 9. Міжнародний ринок дорогоцінних металів	41
Тема 10. Міжнародне оподаткування. Офшорні центри в системі міжнародного оподаткування	43
Тема 11. Особливості сучасних валютно-фінансових криз	44
Рекомендована література.....	48
Основна	48
Додаткова	48
Інформаційні ресурси	49

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

МІЖНАРОДНІ ФІНАНСИ

**Методичні рекомендації
до практичних завдань
для студентів спеціальності
072 "Фінанси, банківська справа та страхування"
першого (бакалаврського) рівня**

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладачі: **Добринь** Світлана Володимирівна
Кіпа Марина Олександрівна

Відповідальний за видання *І. В. Журавльова*

Редактор *О. Г. Доценко*

Коректор *В. Ю. Труш*

План 2020 р. Поз. № 28 ЕВ. Обсяг 52 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*